

sanitas et diu alias conuenienter omitti nequit. Non datur
 infirmitas nimia spes corporalis salutis consequere. igitur
 potius erit prima monitio super explicata. Depe namque
 una tale ianice et falsa consolatio et incerta sanitas cor-
 poralis confidencia. certa inuirit homo damnatione. Cuiusmo-
 dius est patientis ut per contritionem et confessionem anime
 saluante. prouet quod et ad salutem corporis si sibi fuerit expe-
 diens valere poterit et inde tenacior atque quietior erit.

Quia vero frequenter corporalis infirmitas ex anime languo-
 re ortu habet papa per expressam decretalem nullis medi-
 co corporis distringit preceptum. ne cuius egroti corporei conse-
 rat medicina quicquid de spiritualis medici confessionis salu-
 requiritur eundem monuerit. Tunc expedies videtur ut
 in quibuslibet pauperum hospitalibus uel domibus dei statuto
 firmaretur. ne quis ibidem egroti suscipi posset quod non per
 ingressus die confessionem faceret uel idoneo sacerdoti ad
 hoc ipsum deputato paratus confiteri se continuo proutaret. Si
 autem in domo dei parati fuerint laudabiliter obseruati.

Explicat opusculum triptitum de preceptis decalogi.
 de confessione et de arte moriedi. Editum per crimum
 sancte theologie professorem magistram Iohannem Gerson
 alme vniuersitatis parisiensis cancellarium.

Concipit tractatus de eruditione confessorum magistri Iohannis Gerson.

Et si virtus quam assuefactio gignit certius
 quam ars operatur non nichil tamen predestat artis tindi-
 tio apud eos qui nondum perfecti sunt in virtute. Hoc
 in arte quolibet perspicuum est. Et quoniam ars animi est
 regimine animi. perfectum in confessionibus audientis. Studium
 quasdam generales considerationes tunc breuiter et districte
 quas esse perfectas experientia docete cognouit. Tandem
 ut hoc agere me non mediocriter. quod paucos hactenus
 repperi qui perfecte unquam et integre confessi fuerint. cau-
 sa existente in multis uel negligentia uel ignorantia con-

Prouideat ante omnia. **prima consideratio** confessorum.

confessor purus esse qui purgandis animabus inuigilat. Spe
quorum sui laboris et perficendi curam alios non propria sed
dona virtute reponat. meruerit uigilare qui neque qui t
placuit neque qui rigat est aliquid. si qui inueniuntur dicitur. Et quod
nisi spiritus sanctus cordi assistit audientibus iuueni laborat lin
gua loquens. Oret igitur crebro pro sapientibus de corporali
medico consulit. quatenus dirigatur opus suum a deo ut eius
de virtute roboretur et crescat. **Secunda** tolleret se con
fessor in arte seu spemulo romis abstinentis semetipsum
quod potuerit ab homine exteriori in se quod in aliis ut spiritu
abulet et non carnis ne forte illeto formis corporis fiat
ipse laqueus perditionis sibi ipsi totus in animam et spiritum quod
tate spiritualiter inuigilet. non attendens distractione seru
uul formam. Alioquin quod ei perierit si unius mundi
lucet. aie vero sue detinere pariat. **Tertia** co
pleat erga quilibet sibi confutere solliciti confessoris offi
cium nil precipitante aut in solo transusu uolans. si mo
rositate purgati. oia plene exanimas diuini quod meo
rie quod confutentis quod dicitur inponere ve fuerit. ea dilige
ti repetitione repones infigat. **Quippe** eligibilis est pau
ros audire complete quod multos inperfe. in totam suu
pulis non tam expedire quod inperditos plenius reliquere
inmitetur in deum tuum perfecti sunt opera. nalle namque si tu
into esse inperfor differre confessiones post pascha. ena
ubi quod non redirent. quod quatenus reos ducere dupe
vere absolutis ipsi non recte absoluti se gererent. **Car**
ta. ostendit confessor in operibus nihil in confessionis quod nisi
salute animarum suarum et solutione liberam a laqueis peccatorum.
ita nihil questu recolens quatenus accipit quatenus det. nihil
ad mundana orient quatenus. pauperibus eam sicut diuitibus
se tradit et offert. turpibus et pulchris. doctis ut do
tis. nisi forte per quanto maior inde fructus horum quod deinde
spemaretur. perierit supra modum her sinceritas recte
attentionis magnis aliquis spiritualis fieri. **Quarta**.

Expediit ut confessor zelans animas obtineat a platis subdi-
 torum sua in casibus reservatis potestate seu relaxationes papu-
 e ubi sint casus publici et sacramentali. Reprehenditur itaque pau-
 nsum qui non inderunt in aliquo talium casuum qui contra reser-
 vatum. Sciētes vero ipsi confessori semper non debere remitti de-
 creta ad alterum liberius et citius omnia detegunt. Confessor etiam
 sibi eos prout libere interrogare de singulis plenius quod sa-
 nctae simul et semel ipsos absolvendo confidit. **C**eterum oriat
 confessor omnia peccata contra et species tamque medicum doctissimus spua-
 lum consuetudinem. Preterea quodlibet homines diversorum statuum et variorum
 officiorum peccata prout nullatenus ignoret. Et quod ad hoc cog-
 noscentia facti sunt et statuli. Aliter alia sunt quod non tuto omittuntur.
 Sapienter autem verbo publico prout evitandum quodam sacramentali. Et ea se-
 crete discant ipsi quorum iter est hoc non nescire sed medicos mor-
 borum varietates convenit non ignorare. Alii nepe quo pacto
 sibi confessor prudenter ac diligenter interrogabit. Instru-
 et quod confessor ad suorum emendationem trimum hoc maxime est
 prout miris existeret ordinariis alia ex parte est vir vixit dicitur in
 confessione a culpabilibus in eis nisi multissima arte promone-
 atur interrogentur impudenter quod. Et certe nate est ut confessor
 habeat arte hanc observandi alias immundi spuale ad edu-
 cendum solubrum tale pestiferum tortuosum et vixit ab anima
 ipsius aut ipsa sic dubio putabitur et ut neque ictum mo-
 rietur. Et reputa audientes in hac re eos qui nihil itro-
 gantur a inquirendum esse dicitur a confessis. Plurimi autem horum
 velint requirant quod confessi. Alioquin non satis consulitur veni-
 die ignorantie et singulanti primum. et implet id scriptum. Al-
 ter alteris onera portante. et filia. **S**eptima. Societur et confes-
 sor post interrogaciones quasdam panibulas super etiam statu-
 tudine studio vel officio confessi. Vixit ipse veniens sit et mo prout
 dore detem quod forte puer est vel feia vel exilis completionis. Ap-
 tales preteris persuadendum est prout et figendum in alio quodammodum
 confessio secretissima est. et offcienti deo magis quam panem suum. Sed
 ad evitandum et absolvendum et hoc fit non ad revelandum a am-
 ladi quibus perpetuo detinendum. Malle confessore mori quam ali-

quid dicēdū detegere Collat uti^l oēs talē suspiciōē nec
reformidet q̄ ppter etiā dicēdū cōfessor sit eos postmodū
habituū odio aut cōtēptuū a' amissuū vīno teneat
eos diligit sicut filios missios & qui sue fidei se totos cō
miserit **C**onsequē Laboriet cōfessor p̄serti erga uiuēs
& puulos hīc cōfessionē eorū gēnālem q̄ vir aut nūq̄
iterū cōfiteat nisi forsan p̄diti a tali cōfessōe q̄lem
describimus qm etiā id ēē vtile apud gēnāles riuales
& simplices & seīnas q̄ si nō pnt leuiter iduā ad hoc po
terūt ab eis fieri interrogaciones tales Vñ facta est
talīs cōfessio de talibz peccatis & de talibz & de tali etate
& de sonetantibz talibus Et scdm r̄siones potest aīdū
tē p̄uidēs cōfessor si plena fuit talis cōfessio Et si nō
fuit iduātur eā p̄ficere **C**ona p̄moueāt suope cōfes
sor ne sit austerū ab iūo & rigidi mor em claudē^l os ob
stinatū p̄diti p̄ sit affabilitas locutio etiā aliqui si ita
res erigat sup nō peccatis quousq̄ familiaritas q̄cā cō
tinuū sit de hinc ostēdat q̄te iūgātis ē & p̄pōnīs p̄f
sē q̄q̄ uelle relāe in cōfessōe corā deo & q̄admodū h
age est seipm turpiter fallē ēē quoz meli⁹ dicit si nō
cōfessus absceat uelut q̄ finge cōfessōēz m̄p̄fam **C**ona
Erant sacerdotes a cōfitentibz nōne uelint expiātiū p̄ei
tus ab oī suo crimine Et q̄ msi hoc uelint fas hī recedē
ne tēpus iūssu vīno nōne detineāt si uolūt debet iū
uare se & hoc meli⁹ & relatio fieri ne q̄q̄ q̄ ad itero
gata ueritatē plenā responderint Si uero cōphēdūt
uelle mētiri & se relare ut sepe fit p̄discretū cōfessōe
marguātūz uehemēter & acriter & cōpellātūz ueniā sin
tim q̄re sup hui⁹ mēdāno qd̄ postq̄ fecerūt rursus
blāde & leuiter moneātūz nichil deinceps mētiri aut re
lare Si uero bis aut ter rursū mēti fuerit poterūt re
mitti & differri usq̄ ad tēpus alterū iūgendū ut meli⁹
sibi p̄uideāt sepe fit ut in altera cōfessionē libē⁹ ape
riant oīa dū putant mēdāna p̄ora magis iputāta eis

i inaditencia qd i malina **U**nderia applaudat ofessor
 dicitibus veritate sup delictis suis. qd magis enormis
 et abhominanda videbuntur. Collaudetur de veritate de reli
 gione de hore dei de zelo ppter salute de ofideria ad sacer
 dote et ofilibus. Et qd audacter pgnat ad alia nil hesitas.
 fit aqn no inutilis questio. si fuerint alias de talibus ofes
 si. et si no aliter inde aplius nunc loqui debent et deo qn
 as age q tale tribuit voluntate et oportunitate. Conuenit qd
 ut per ofessore qns pinaliter age moneat. Postmodu
 cedant ad alia. **Quocirca** tubent ofessor ne ofessi nra
 detegat aliorz noiando eos uel signis certis notificando.
 nisi forte pma talia sint q nullo aliter pnt apiri. ut
 si sorore vniu fit male cognouerit. aut vir uxore. Iost
 ptea nuntios i mgtedo pnculares inistitias pnoz q no
 multu augent uel variat guntate in eis. qm nascetur
 inde aqn vel reptu pnculosa ul turpitud m. aut suspi
 retudatua ofendi. Nichilo utile indiam p tenandoe co
 snaz illoz q ofiteretur q forte postmodu gnuoribz vige
 retur talis quasi no bn integre pmi sua ofessi fuisset
 ut pleni expletet oia qtu et quousq idauerit ofessor ex
 pedire. **Terminanda** agguet et reprehendit acriter ipe
 ofessor pmi enormia postq ista plene cognuerit et onant
 qta puaode pnoz ofinge possit ad negandu ia ofessa
 si plures fieri reptu est ena post ofessioes opletu. pub
 iduro habentur certissia explita pnoz. Deniq qnt m
 ofessioe dixerit sacerdos sit ipe qd in fine masuetu atq
 benigno ifudens oleu ofolationis et ofpassiois et bone spei.
 Et itup aliqui dice ofessor ex quo talia et talia ofessus
 es q se gnuissia noli deinceps relae aliud s oia dic ut te
 nto expedias. **Depnqnta**. Confessor i iquisitioe pnoz
 et spenalter carnalis qd a multis cu summa difficultate
 pt extorqri pmo pcedentiu et a gnuoribz impiat et qa
 nulla a pauca videtur includi culpa. qd si pnoz vult me
 tur aut fuge sepe reprehenditur p talia q naturaliter

auduit oibus aut inuissie repitur oppositu qualia si sta
ti neget constat eu tunc dice grandiora. **H**or mo noui plu
res fuisse dephenos q iterrogati negabant se vng pas
siones meba pudendi habuisse inlefectione ul' priuati
ul' erectioes q leniq ul' reptatione ul' cogitationes mala
de qnq muliere. Et du ouiti fuerint de h medano qre
batur none illud eat turpe sic dille quid agebas tu e
sepe respondebat illud qd qritur nedeles ex modo loq
di cofessor qd id no ipute ad culpa si ad laude. **A**ro
siderino. Gaat cofessor gualitates istas ee r siles. fust
ti vng tpe quo cognosti te i societate fauloz a sorioz
r spenaliu i lecto si sit audisti vng malu ut sepe fit
loqui f de ipudicia r mulierib. si sit loqbars tu filij
r si mila desiderabas si sit vtz uoluerit vng alter q ta
geres eu ihoneste ul' npe te. si sit pressus fiat vltior
sub velaie mli q itelligat an comissa fuerit ibide mol
lines siue pollutio. Et h ptn ena bene gmitti are
pubertatis anos imo temp iput i vngilia du copte
te tnsit delano. **E**t potest cofessor du ihoneste loq
du eit dice amite no aures si loquor spiter qm oz oia i
cofessioe dice longe aliter dicere a silete extra cofessi
one. Et dicitur talia satis cofater r qsi prestiter aut
q no reputatur uti gnia. nec aspiciatur. fixe vultu p
tatoris. si dicit cofessor vultu qsi no auris aut fere
narras fabula diceo sic. Ego bene video tu fensi sit
et sit qsepter ergo dic totu i noie dm. Ego tibi idulgeo
si no aliter fereis. Et si dices oia mala mundi no inde
peius haberes. dic audacter. imo r qm potest si velit
ut sup oibus diligeter iterrogetur. si sit subiferatur
q ergo dicit i oibo veritate. **C**al auduit aliqui licet st
miffimui sicut apud cnspectu r puidu ofessor q
aperiuntur qm spes pnoz carnis a qm amiffimane ta
les qm pnoz no est cofatus aut culpabilis. Et hinc for
te scandalizabitur ul' corebitur deapb age similia.

licet pro recto non videretur ita esse timendum quodmodum aliquid
 timetur nec tamen quod propter hoc debeat obmitti diligens inquisi-
 tio propter utinam mala a pueris et aliis tam diligenter cogiten-
 tur quod sanctorum et agitur ab eis non inquitur esse videndum quod non
 nat. sed quod forte ea non tam grava esse credunt quantum sunt apud deum
 quod alii nolunt manifestare ea. Aliter in hoc casu debet in summa de
 testimonio primum tale dappari quod non videtur eam in hoc tale
 aliquid agere. Et quod dicitur ad experiendum distinctionem primum
 an fiat distinctio interea quod fecisti et non fecisti. Sunt enim quoniam
 mille respondentes affirmative saltem ad omnia quod confessor interrogat.
Col. potest confessor ut diximus a generalioribus a specialioribus
 a minoribus temporibus ad temporaria quod a multis generalibus a affectibus
 multis specialibus. ut habito quod aliquis conatus fuerit se aut
 alium sonum luxuriose attrahere. quod dicitur quod diu et quod sepe et
 cum quod amaret et a quanto tempore in toto inter. Et si aliquid erat de suo
 genere et finaliter in quo parte corporis complectitur libido sua vel alteri
 demum ad alterum huiusmodi primum species peioris successine poterit
 inquisitio persequi. **C**ol. Cognovit prout expressum suum quod primum
 et adolescentes masculini prout interrogantur modo dicto de coha-
 bitatione sonorum et faulorum nam de hiis quod prima facie non horret
 quod non soluta sunt. Postmodum quod dicitur de cohabitatione mu-
 lierum. Et primo si unquam in etate quinquaginta vel sex annorum vel eo cir-
 ca inveniunt cum ancillis sicut mos est puerorum. Consequenter hor-
 tatur se non solum de ancillis sed et in genere priorum ad qualia non
 descenditur nisi quod subito et a late ducendo sine mutuo vul-
 tus. Et bone video tu saltem fecisti cum talibus et talibus. Et
 si sit ut bene sepe fit prout quod deartuletur aliquid amplius
 fiat prout quod fidem videri precedentis de collan-
 dando prout dum primum apperuit. Postmodum suadeat pro
 bono suo velle ducere in istam oes in periculum sunt de a-
 ncillis prout ostendit quod prout ille ad magnam mentem sibi
 credit futurum quod opabitur omne tranquillitate. Et quod nunquam al-
 teri deinceps revelare compellatur. Etiam autem quod fecimus quod so-
 ordie facere se interrogat prout in de cohabitatione
 mutua tenet postmodum cum viris aut primum sed expien-

na totale nō habeo. **V**iresima Reprehendet forte aq̃s
audacia hāc cōfessor. qui talia p̃sumat ap̃ire q̃ vir
cente credibilia sūt: fere incogitabilia nisi ab exptis aut
aliunde doctis. Veniat aliis qd̃ noluit ego corā deo testor
me plures talibz remedijs idurisse ad cōfessionē q̃ fale
batur nūq̃ etiā i articulo mortis fuisse talia dūtinus
quicūq̃ laudabāt tunc deū totis visceribz g̃tias agētes
q̃ ita se apperuerāt q̃d̃ i paucissimi retine volebat aq̃n
Et tūc redierūt fatētes illusione esse deōnis q̃ claudere
os semel ap̃tū rursus satagebat. Aliq̃n iā cōfessi p̃pter
obmissione huius interrogatiois. rursus ad cōfitendū iduti
ap̃tū in ferebūt iudiciū. q̃ necessaria sūt huiusmodi iqui
ficio. **E**t iudicabit aliquis se talia uel nescire uel nol
le iquie q̃ forte est ut exurgat timor et scripto pal
lescent aut spasmū panes i asp̃u fedoz dūtinus ul
neri staretur cautela ēē necessaria et nō leuiter debē
fieri descensu ad illa abhomināda nisi cōfessata p̃cedēna
uideātur uelut i ferre tale cōfessio. **E**t si quis nesci
at uti cautela dimittat cōsulo ne et sibi noceat et p̃dēre
si semel negauerit nāq̃ dephensio fuerit scandalizet
et vir i futurū quā qat q̃le vō debeat vniuersale reme
diū tradi ap̃d oēs nōdū scio qm̃ p̃dūtiōes g̃tiales nō
sufficere satis puto. In hac m̃ iterum sūm sententia q̃ ta
les casus secreti p̃ puulis q̃tuordecim aq̃oz et i fira et p̃
mulieribz neq̃q̃ reseruati debent. Aliq̃n nō indeo qm̃
multi ex hoc defectu cōfessionis itegre p̃diti sūt. Ad nul
los vere ap̃tius q̃ ad platos spectat remediū etiā dāp
nas si claudat i g̃tū celoz aut p̃ negligentia a p̃ huius
modi rigidiorē obseruatioē occultoz. **E**t cōfiteatur. Vi
detur saltē expediens q̃ i qualibz aum nobili aumq̃ si
discreti esset aut alius loco sui vicini aut conuictor ordia
retur q̃si p̃cētiā in talibz i circa tales. esset sup̃ dili
gens audire cōfessiones puuloz iuuenū quocūq̃ tpe vel
lot si vane posset euocando nūc vnu ne aliu q̃ p̃ferte

etatis hoies ad hoc forte nō possent idua puidet in
 quo mure i mspette abularet qui talis esset ne culpabi
 les i seductores huius puiolos psequeretur cu dūte uel
 idūte p maliciis erasibus i forte cōfingendis p puiolos
 q q sequitis maria circa hoc esset puritas osne i iteno
 nis i q neq vbo neq signo quolibet reuelaret q dūte
 tui i ad nō reuelandū vīs oibus idūte neq dūte pēi
 tēnā p quā possent puioli de quocūq notari ap eos circa
 quos ouerfatur Deniq ita hoc meli vider hie plures
 cōfessores imno discretos i penitētiis iungendis q refer
 uādo casus multos discretis paucis i ad hoc hoies idūte
 pudore cogere ne talibus paucis cōfiteant i eternū. si
 coleabilius ē finire pūmā i purgatorio q ut i iūmā pa
 riatur i inferno **C**z Reman aliq i sacerdote sampu
 lus sup cōfessione pūmā q nō dixit oia i hoc habz uel
 q sit aliud p cōfessione uel q tenz ita pūmā ex iā cōfessat
 q tale pūmā omiserit aut alijs modis quo casu ul re
 mittat pūmā q auisando se ut dūm ē. uel si absoluat p
 dūm sepius iterū i iterū q si relat aliqd cōfessio sua i
 absolutio pūmā iualida ē i iuratoria Qui deniq potest
 ut si mallet alia cōfitei pūmā i noie dūm tū modo fiat
 itegri cōfessio sua Suffiat h nec aliud erāntur aut re
 deat si uelit alias nī pūmā meliori **C**uētia qūta de
 tat cōfessor a pūmā si pponit apūmā abstinē nī auxilio
 dei decept a pūmā **I**tem si caret odio cōtin aliū itē si uel
 realiter dū potest alienū restituē itē si omisioes itas pūmā
 nī vitie pponit ut gubinatū i usuris i filia Si aliqd
 itoz defuerit nō ualet absolutio neq trādi debet si hoc
 pūmā fateretur **E**uadeatur tamē agē inter i hō q poterit
 ut de illuēt cor pūmā itē dixim de reuocatioe seductoz
 malis cōfilijs i moribz p eū i diffamatoz i iuste i iulibus
 nō qūdo tamē ul i qd uerili fieri pūmā ad talia repandā
Cz i iungat cōfessor pūmā nō alia q de cōsensu pūmā
 i de qua ppetet impletiōe nisi forte pūmā essent publicā
 i scandalosa p quibz ad repacōne cogi deberet i iustus

Ceterum potest aliqui die penam de non penam tunc vel tunc in
 mine per certum tempus futurum sub pena aliqua vel penam
 animae vel corporali effluere solueretur aut sub debito redem-
 di ad confessionem infra biduum post petentem delicti aut
 aliquod huiusmodi moneatur tunc ipse confessus ne penam habeat
 vel aliam quolibet accipiat si non ea proponat se firmiter im-
 pleturum agnouerit enim se in purgatorio quod in hoc mundo g-
 uiu oia soluturum Ceterum de zelando penam suam et ea quae in
 confessione acta dicta quod fuerint et de non respondendo ea cum
 ose interrogantibus moneatur Denique reliqua multa tra-
 di potuerunt quorum non nulla iam scripsi peritum latino elo-
 quio peritum in gallico in variis tractatibus Et alii doctores
 longe ampliora utilioraque et vera per iterum per sua bee-
 nitate ne fastidio sint suffragantur Et quod si quis ad opus
 saluberrimum bona fide precesserit ille plus exerceat et
 oratio quod legendum erudietur atque perficiat Et sic est finis

Incipit tractatus magistri iohannis Gerson de remediis
 contra tendum penam a confessoribus amandis

Nabet hoc apud omnes quilibet ut faciliore compendio
 ad finem ducant optatum amittitur preterea nemo debet
 si in animae regimine quod est ars animae eripit in ea fan-
 lora quidem sunt et sunt remedia quae morbos viciose perfer-
 tim in foro consue ubi marie locum habet illa christi formidabilis
 sima Si tenet recto digne prebeat ab eo in fouea induit pla-
 runt idcirco sapientibus mandare breuiter se habendi formam qua
 quidam magister in theologia professus fide moribus et doctrina pla-
 tus observabat et observare consuebat propter totum re-
 tiduum in patre vel patris ad quod confessus se nimis sentit indi-
 natum De preteritis quae dabat satis tollerabile penitentiam
 attentis moribus et etate confutens et non nisi de consensu suo
 ut esse sine amissa una die in ebdomada per annum vel tres
 abstineat aut uti talino et familia ante per prima vice confessio-
 nis aliqui iuuentur seu detestabilis ob recordationem facite
 que quicquid illud detentum erat aptum et sanatum iugebat

Caueat confessor ne super ignorantibus et enormibus peccatis modis struat potenter quod minus in ventum
 in penam quod negatur in moretibus per omni et vili iniquitatem deest